

Troms:

BAKGRUNN OG USIKKERHET

Litt om undersøkelsene

For Troms har vi nå muligheten til å sammenstille data fra fire helseundersøkelser blant 40-åringene. Den første ble gjennomført i 1991 av tidligere Statens helseundersøkelser, nå Nasjonalt folkehelseinstitutt, og den siste i 2001-2003 av Nasjonalt folkehelseinstitutt i samarbeid med Senter for samisk helseforskning, Universitetet i Tromsø. I de tidligere undersøkelsene har fokus vært rettet mot hjerte- og karsykdommer og forebygging av disse. 40-42-åringene ble invitert til å delta. Den siste undersøkelsen i 2000-2001 var rettet mot et bredere spekter av sykdommer og sykdomsårsaker og andre aldersgrupper ble inkludert (alle som var bosatt i Hedmark og som var 30, 40, 45, 60 eller 75 år i år 2000). Vi omtaler her 40- og 45-åringene som "40-åringene", og regner med at utbredelsen av sykdom og risikofaktorer vil være nokså lik hos 40-42 åringer og 40 og 45-åringene.

I tillegg til å fylle ut et spørreskjema, har deltakerne i helseundersøkelsene blitt undersøkt med hensyn på kolesterol, blodtrykk, høyde, vekt og noen andre risikofaktorer for hjerte- og karsykdom. Den enkelte deltaker har senere mottatt sine resultater i posten og fått vite om de målte verdiene kunne innebære klart øket risiko for hjerte- og karsykdom. De som ble informert om forhøyet risiko, ble anbefalt å søke sin faste lege for etterundersøkelse.

Undersøkelsen i Troms er todelt. Alle kommunene i regionen Troms-Midt (Balsfjord, Lenvik, Målselv, Bardu, Sørreisa, Berg, Torsken og Tranøy) har fått samme type spørreskjema som Oslo, Hedmark, Oppland og regionen Finnmark-Øst. Det samme gjelder for de fleste av kommunene i regionen Troms-Sør (Dyrøy, Salangen, Gratangen, Ibestad, Bjarkøy og Harstad) og for Tromsø og for noen av kommunene i regionen Troms-Nord (Nordreisa, Skjervøy og Karlsøy). Tromskommuner med samisk bosetting har fått et noe annerledes spørreskjema. Tabeller for kommuner med samisk bosetting gir ikke tall for benskjørhet, muskel-skjelettplager, daglig inntak av frukt/bær, leskedrikker og andel fysisk inaktive. Dette gjelder for to kommuner i regionen Troms-Sør (Lavangen og Skånland) og resten av kommunene i Troms-Nord (Kvænangen, Lyngen, Kåfjord og Storfjord).

Frammøte og usikkerhet i resultatene

I Troms møtte 76% av 40-åringene fram til den første undersøkelsen i 1991. Siden har frammøteprosenten sunket jevnt fram til 60% blant 40-åringene i 2001-2003. Lavt frammøte kan representere en økende sjanse for at resultatene for de som møter blir forskjellige fra de man ville funnet hvis alle hadde møtt.

Vi har valgt å gi tall for kommuner og regioner som har minst 50 deltakere av hvert kjønn. Dette er gjort slik at den statistiske usikkerheten i tallene som publiseres ikke skal være for stor.

Det betyr at vi kan presentere tall for alle aldersgrupper på fylkesnivå og for regionene Troms-Midt, Troms-Sør og Tromsø. I Troms-Nord kan vi på grunn av usikkerhet i små tall ikke presentere resultater for de yngste (30 år) og de eldste (75 år). På kommunenivå kan tall presenteres for Tromsø, Harstad, Målselv og Lenvik (Tromsø er både en region og en kommune). Harstad får tall for 40- og 60-åringene, Målselv og Lenvik får bare tall for 40-åringene.

I alle statistiske analyser forekommer to typer feil: Tilfeldige feil som alltid i noen grad vil være tilstede og systematiske skjevheter som bl.a. kan oppstå ved at de fremmøtte skiller seg fra de ikke fremmøtte. Noen steder i teksten skriver vi at forskjellene kan være statistisk sikre eller

usikre. Dette refererer seg til tilfeldige feil. Forskjeller som her betegnes som statistisk sikre, har en p-verdi på 0,05 eller mindre. Når vi betegner forskjeller som statistisk sikre, betyr det at p-verdien i en statistisk test er 0,05 eller mindre, dvs at sjansen er svært liten for at det ikke finnes noen reell forskjell.

Resultater i tabellene blir presentert som hele prosenter, uten desimaler. Når for eksempel tallet 0 angis i tabellen, betyr dette at verdien ligger et sted mellom 0,0 og 0,049. Tall fra slike undersøkelser er alltid beheftet med en viss usikkerhet, og angivelse av desimaler gir dermed liten mening.